

ÇOCUKLARDA
SORUMLULUK

PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE
REHBERLİK BİRİMİ

ÇOCUKLARDA SORUMLULUK BİLİNCİNİN DESTEKLENMESİ

Çocukta Sorumluluk

Çocuklarımız kimi zaman yaşının üzerinde sorumluluklar alıyor kimi zaman da hiç sorumluluk taşıyamıyorlar. Çocuklara yaş düzeyinin üzerinde sorumluluk vermek kadar hiç sorumluluk vermemek de yanlış bir davranıştır. Çocukta sorumluluk, öğrenilen bir kavramdır. Çocuklara sorumluluk bilinci, bebeklik ve çocukluk döneminden itibaren kazandırılmalıdır. Bu bilincin oluşmasında aile içi iletişimin, aile içinde çocuğa yaklaşım biçiminin, uygulanan disiplin anlayışının (kararlılık ve tutarlılık) rolü büyüktür.

Sorumluluk Duygusu Nasıl Kazandırılır?

Sorumluluk; çocuğun yaşına, cinsiyetine ve gelişim düzeyine uygun görevler vermekle başlar. İki buçuk yaş itibari ile çocuğun yemeğini dökerek olsa kendi başına yemesine fırsat vermek, kendi yatağında yatması konusunda desteklemek, yaş düzeyine uygun bir şekilde sofranın hazırlığı, oda düzenlemesi, okul çantası ve eşyalarının hazırlığı, alışveriş gibi konularda onun yardımını beklemek, "sorumluluk" konusunda çocuğu cesaretlendirici bir ortam sağlar. Böyle bir ortam, çocuğun becerileri hakkında farkındalık kazanmasını sağlarken kendi kendisini yönetmesine de fırsat vereceğinden onun kendine olan güvenini de artırır.

Çocuğa karşı aşırı korumacı bir tutum sergilemek ve sorunlarını kendi başlarına çözebilmeleri için fırsat yaratmamak onun gelişimini engelleyerek ona zarar verir.

Çocuğun değerli olduğunu hissedebilmesi için yakın çevresinden sosyal kabul görmesi önemlidir. Böyle bir ortamın oluşturulabilmesi için de çocuğa uygulama fırsatı verilmelidir. Giysilerini kendisi seçen, baskı olmadan yemeğini yiyebilen, özgür bir şekilde kendisini ifade edebilen çocuk, değerli olduğunu hisseder. Kendini değerli hisseden çocuk, atılımlar yaparak birçok konuda başarı elde edebilir.

Okuldaki Başlıca Sorumluluklarımız:

- Okul ve sınıf kurallarına uymak
- Başkalarının haklarına saygı göstermek
- Ödevlerini takip etmek ve zamanında teslim etmek
- Okul araç ve gereçlerini korumak
- Kaba kuvvet ve zorbalığa başvurmamak

Ebeveynlere Öneriler

Çocuğunuzun denemesine, yanılmasına ve güvenli bir yol bularak tekrar denemesine fırsat vermek, ona sorumluluğu öğretmenin yollarından biridir. Çocuk bu şekilde yaptığı her hareketin bir sonucu olduğunu öğrenir. Bu yolculuk süresince atılan başarılı ve başarısız her adımdan çocuk zevk alır çünkü her basamak onu sorumluluğa ve bağımsızlığa biraz daha yaklaştırır.

- Çocuklara yaş düzeyine uygun ufak tefek görevler verin. Verilen görevleri günlük yaşantımızın doğal bir parçası olarak görürsek çocuklarımızla daha kolay iletişim kurabiliriz.
- “Eğer oyuncakların ile oynamak istersen oyun bitiminde onları yerine koymalısın.” şeklinde davranıldığında çocuklar, bu tip görevlerin aile hayatının bir parçası olduğunu anlamaya başlar.
- Verilen görevleri sorumluluk olarak isimlendirin ki çocuklar bu kavramın taşıdığı değeri anlasın.
- Görevleri çocuğa ve yaş düzeyine uygun olarak seçin.
- Görev çizelgeleri hazırlayın. Aile toplantıları düzenleyerek yapılması gereken işleri listeleyin ve her çocuğa görev seçimi fırsatı verin.
- Çocuklarınızla birlikte çalışın.
- Çocuğunuzu oyun sırasında gözlemleyin. Gelişimin her aşamasında ona verilen görevi yerine getirebilmesi için becerilerini kullanmasına nasıl destek verebileceğinizi düşünün. Örneğin, nesnelere dokunmayı, onlara temas etmeyi seven bir çocuk, bu nesnelere dokunmayı da alabilir.
- Çocukların seçimlerine saygı gösterin. Seçimlerin şartlara, durumlara elverişsiz olmasını önleyebilmek adına seçimleri sınırlandırarak sunabilirsiniz.
- Sorunları çocuğunuz adına çözmek yerine kendisinin çözebilmesi için fırsat verin.
- Tamamladığı veya çabaladığı her görev için çocuğunuzu takdir edin.

Kaynakça:

1. Yavuzer, Haluk, Çocuk Eğitimi El Kitabı, 1996.
2. Sears, William, Başarılı Çocuk, 2016.